

VESTITORUL

ORGAN AL EPARHIEI ROMÂNE UNITE DE ORADEA ȘI REVISTĂ DE CULTURĂ RELIGIOASĂ

Redacția și Administrația :
Parcul Ștefan cel Mare No. 8.

Apare
la 1 și la 15 a fiecărei luni

ABONAMENT:
Parohiile : 200 Lei
Particulari : 160 Lei
Membrii Agrului 100 Lei

PARTEA OFICIALĂ

No. 520/1936.

Necrolog.

Cu multă durere comunicăm Ven. Cler diecezan, că Reverendisimul Romul Buzila, Arhidiacon onorar, protopop al Ieriului și paroh de Șimian, în ziua de 3 Februarie crt. a repaosat în Domnul, în anul al 63-lea al vieții și al 36-lea al preoției sale.

Preoții diecezani, pentru odihna sufletului repaosatului în Cristos Frate vor aduce la altarul Domnului sufragiile pii obișnuite.

In veci pomenirea lui!

Oradea, 7 Februarie 1936.

No. 521/1936.

Concurs la parohia Crasna.

Pentru complenirea parohiei Crasna (protopopia-tul Zalăului), care prin trecerea On-lui Emil Pop la parohia Măeriște, devine vacantă, se publică concurs cu termenul de 15 Martie crt.

Oradea, 7 Februarie 1936.

Concurs pentru postul de cantor din Domănești.

Pentru postul de cantor din Domănești se publică concurs cu termenul de 1 Martie 1936.

Venitele sunt : 1. Locuință de una cameră, super-edificate și grădină de cc. 900 st. □

2. Stolele legale.

3. Pământ 3 jugh. (acesta interimar până la espi-rarea contractului de arendare în 1939, când va fi 7 jugh., până atunci însă va primi dela fiecare familie 16 litri grâu.

4. Drept de pășunat pentru 3 vite.

Cantorul va suporta toate impozitele după pământul folosit și va avea datorința a instrua și elevii de școală în cântările bisericesti. Concurenții se vor prezenta în vreo Duminecă ori sârbătoare la sf. Liturghie, până la 1 Martie a. c. și-și vor înainta cererea însoțită de actele necesare Senatului bisericesc gr. cat. român din Domănești.

Senatul bisericesc.

Concurs la postul de cantor din Orbou.

Pentru ocuparea postului de cantor din Orbou (fi-lia parohiei Cehal) jud. Sălaj se publică concurs pe-ziua de 8 Martie. Dotația cantorală : 6 iug pământ arabil și stolele îndatinat. Casă și grădină nu are. Doritorii a concura la acest post sunt rugați ca, pe-ziua de 8 Martie crt. să se prezinte la Sf. Liturghie în Biserica din Orbou.

Orbou, 6 Februarie 1936.

Curatorul.

No. 530/1936.

Compensări din salariile restante.

Spre orientarea celor interesați comunicăm, că din salariile restante ale preoților noștri, precum Ne-încunostințează On. Minister al Instrucțiunii și Cul-te-lor (Direcțiunea Contabilității) prin No. 38186/1935 din 31 Ianuarie crt., următorilor li-s-au compensat în im-pozitele restante :

I. Județul Bihor. Ioan Cheregi-Crișan 3.876, Augustin Olah 1.011, Emil Bran 3.348, Alex. Mihușiu 2.781, Victor Popovici 2.146, Lăzin Teodor 2.865, Aurel I. Lazăr 2.031, Gh. Marta 1.711, Ioan Cîncă 1.662, Coriolan Manu 3.709, Podina Gheorghe 1.152, Dr. Aloisiu Herciu 2.325, Demetriu Hălmăgian 4.128, Terdic Alexandru 4.896, Romul Mădăras 692, Bo-hă-țel Teodor 3.131, Lazăr Apăteanu 4.332, Chiș Ale-xandru 1.052, Dr. Valeriu Hetco 4.000, Grațian Matei 2.832, Boca Mihai 4.479, Gh. Gavrișiu 3.249, Aurel I-lușiu 1.968, Virgil Munteanu 2.191, Boroș Vasile 2.511, Victor Ghergariu 2.742, Vasile Stan 2.503, Barna George 521. Total : lei 73.854.

II. Județul Sălaj. Aurel Ghilea 3.195, Romul Buzilă 2.132, Gh. Hubic 3.345, Vasile Pop 3.354, Co-riolan Pop 1.648, Traian Mihalca 2.667, Iuliu Văleanu 2.045, Gh. Vereș 3.585, Zaha Gheorghe 1.134, Teodor Vaida 5.088, Gh. Cavași 5.808, Petru Cupcea 4.881, Iuliu Pîntea 3.716, Aurel Păscușiu 4.449, Nic. Gherman 1.056, Mihai Pop 5.310, Nicolae Iuhas 5.095, Truțașu Virgil 4.569, Florian Găvrilașu 4.446, Ioan Nemeș 4.920, Va-sile Moody 5.400, Avram Dragoș 5.736, Grigore Balotă 985, Pilca Teodor 2.236, Câmpian Nicolae 4.752, Ni-colae Costea 1.451, Ioan Aluș 5.255, Iuliu Vasile Hoblea 3.414, Florian Sălăgean 4.830, Flaviu Serbac

2.384, Nicolae Sabo 3.071, Iuliu Chereșteșiu 3.927, Sima Virgil 3.864, Gheorghe Mureșan 3.718, Dumitru Tâmaș 3.614, Cristea Victor 5.001, Alex. Pocol 5.283, Vasile Enghis 3.591, Corneliu Lăpădat 786, Gheorghe Chiș 2.643, Hrișiu Sever 4.482, Oșan Mihai 3.492, Ilie Petri 3.615, Ioan Filip 4.203, Gh. Filep 482, Ioan Muth 3.777, Patriciu Mureșan 5.361, Grațian Flonta 1.118, Emil Pop 911, Valentin Sima 849, Nodiș Paul 5.067, Iuga Constantin 5.481, Ioan Pereni 1.050, Vasile Terdic 6.195, Alimpiu Costea 5.481, Augustin Mureșan 4.320, Bru-

chental Victor 5.712, Ioan Chirilă 3.351, Gheorghe Chișiu 903, Dionisiu Vicaș 2.928, Simion Barboloviciu 5.265, Trufaș Ioan 1.860, Ioan Farcău 1.670, Văd. Nic. Bota 216. Total: lei 221.173.

III Județul Satu-Mare. Leontin Ciula 3.768, Iosif Mihalca 5.199, Iuliu Valeanu 1.650, Pop Vasile 2.288, Iancic Petru 3.663, Vasile Baști 5.190. Total: lei 21.758.

Despre aceste compensări au fost avizate percepțiunile respective din partea administrațiilor financiare. Oradea, 17 Februarie 1936.

PARTEA NEOFICIALĂ

O năzbâtie primejdioasă

Am citit într'un ziar, că la Sibiu la o conferință ținută de Liga antirevizionistă, D-l Lungulescu, secretarul general al acestei ligi, ar fi spus, că revizionismul este o invenție a Vaticanului pentru a reinvia monarhia austro-ungară. Deși știrea este dată chiar în ziarul președintelui acestei ligi, tot nu ne vine să credem, că s'a putut pretinde de cineva o așa enormitate. Mai ușor admitem, că printre redactorii acelei foi se găsește cineva atins de catolicofobie și care, din pricina acestui morb, trece în gazetă fel de fel de năzbâtii. Căci năzbâtie este a pretinde că Vaticanul a inventat revizionismul ungarilor. Dar să lăsăm gluma. E ciudat cum în foaia de care este vorba, se primește cu așa ușurință orice, când e vorba de Vatican și de Biserica Catolică. Așa că e permis să se bănuiască, că ar fi bolnav de catolicofobie însuși directorul foaiei acesteia.

Ar fi regretabil, pentru că este o foaie citită de foarte multă lume și care și-a luat sarcina de a apăra ideia națională, scumpă nouă tuturor românilor. Și anticatolicismul acesta bolnăvicios nu poate să dănuiască, fără a provoca o reacție.

Unii merg până a insinua că anticatolicismul foi de care este vorba, ca și antirevizionismul său, purced din aceea, că oarecine s'a lăsat a fi ispitit de cei ce pun mai pesus de România și de românism patima și interesele lor, făcând tot ce le taie capul, ca să împiedece unificarea sufletească a românilor.

Un lucru e neîndoios: nici un om cu scaun la minte, nu poate crede o așa enormitate ca aceea ce se atribue D-lui Lungulescu. Cum adică, revizionismul o invenție a Vaticanului? Dar bine, pentru Dumnezeu, cine pe lumea aceasta nu știe și nu strigă în gura mare, că Ungurii au avut norocul, grație slăbiciunii de minte a împăratului Franz Iosif, să pună stăpânire un moment pe jumătatea țărilor stăpânite de Habsburgi și au încercat, timp de mai bine de jumătate de secol, să desnaționalizeze popoarele ce formau mai bine de jumătatea acestei jumătăți de monarhie. Desnădăduiți, că n'au isbutit, în ceea ce nu se putea să izbutească, încearcă să reinvieze ceea ce nu va reinvia niciodată și în acest scop se vaietă, plâng și cer revizuirea tratatelor de pace. O nebunie și o prostie. Dar o nebunie și o prostie explicabilă la urma urmelor. Pentru ce însă Vaticanul ar dori o astfel de revizuire?

Vaticanul să dorească, să inventeze revizuirea de dragul a trei milioane de unguri, când prin o astfel de politică ar jigni zeci de milioane de catolici? — Vreo patruzeci de milioane de catolici, trăesc numai în statele Micii Înțelegeri și Polonia. — E fenomenal! Cine lasă a se scrie așa ceva în coloanele ziarului său, dovedește o completă ignoranță politică și o lipsă de bună credință, ce nu poate a fi lăsată să continue. Nu se poate îngădui nimănui, ca sub masca naționalismului celui mai curat și a creștinismului celui mai sincer, să deservească și naționalismul românesc și creștinismul. Dacă toate acestea nu se simt în strada Brezoianu, datori suntem să li-le reamintim noi cei mai bine de două milioane de români și de catolici, cari vedem în Vatican pe urmașul lui Sânt Petru și și cea mai înaltă autoritate a creștinismului. Nu trebuie să uite nicio gazetă românească că Statul Românesc întreține legături diplomatice cu Sf. Scaun, și nu are nici un interes ca acele legături să fie turburate prin calomnierea acestui așezământ pe care, chiar necatolicii, îl recunosc ca pe cea mai înaltă autoritate morală de pe pământ. Așa i-a zis odată în parlamentul românesc răposatul Take Ionescu, când a atras atențiunea celor ce vorbesc împotriva Vaticanului, că nu fac nimic altceva, decât dau argumente celor ce vor să arate, că Românii sunt vrășmași Sf. Scaun.

Să sperăm, că aceste rânduri vor cădea sub ochii celor ce se cuvine și se va pune capăt unei acțiuni ce începe să-și treacă măsura.

— **O pastorală a episcopatului german.** Episcopii germani, în afară de pastorală despre căsătorie au mai publicat acum recent una care tratează despre scrierile ostile religiei.

Pastorală amintește cum au fost scoși germanii din întunerecul păgânității prin propovăduitorii Evangheliei, și arată că anumiți oameni încearcă să-i facă pe nemși să creadă că aceasta a fost o nenorocire pentru dânșii. Este datoria episcopilor, urmașii apostolilor în Germania, să respingă cu toată tăria afirmațiunile greșite și atacurile îndreptate împotriva credinței. Nimica nu-i va reține dela împlinirea acestei datorii. Conjură pe credincioși să nu se lase ademeniți, și le reamintesc opreliștea de a ceti scrierile cari atacă credința și cinstea Bisericii.

Taine la lumină

Din seninul veacului nimic normal nu ne-ar îndreptăți, ca celor ce urmează să le dăm curs pe pagini gazetărești; fie și pagini mai clericale, sau religioase, dar tot gazetărești. Sunt anumite lucruri cari trebuiesc făcute mai mult, și explicate mai puțin, mai restrâns; nu sunt pentru toți cu toate amănunțele lor. Așa este de altfel și în științe.

Dacă spunem aci ceva despre celibat, nu este pentru că doar în presa noastră nu s'ar fi scris desul, nu; din contră s'a scris prea mult în *presă* și nu totdeauna bine.

O facem deci pentru că glasul autorizat al sfântului părinte Pius XI, în enciclica despre preoție ne dă prilejul.

Acolo celibatul este socotit așa cum este el în sine: virtute, care înzestrează facultățile pentru săvârșirea îndatoririlor profesionale către Dumnezeu. Este socotit în sine, și nu în consecințele avantajoase de ordin pământesc, și nici ca stână pentru ființele *fără deplină trecere* în societate.

Celibatul, pentru slujitorul lui Dumnezeu, este un stat, pentru care trebuie chemare dela Dumnezeu. Stat superior, după cum a definit sinodul ecumenic din Trento. Or, și pentru căsătorie, — socotită cum trebuie: în rândul întâiu scopul primar — trebuie chemare și har. Cu atât mai vârtos pentru celibat, care ca stat este necăsătorirea celor ce renunță la plăcerile trupești. Te lipsești de bună voie de un lucru pentru altul mai bun, mai nobil, mai înalt. Iar dacă în renunțare întâmpini greutăți, cum e cazul, e nevoie de ajutorul lui Dumnezeu, de har, care se dă, și se dă în special slujitorilor lui Dumnezeu, cari din aceasta fac o profesiune. Liberalitatea lui Dumnezeu se numește chemare, de unde și profesiunea nu mai e meserie, ci chemare.

Cadrează deci atât de bine statul celibatar cu preotul, slujbașul harului lui Dumnezeu, încât enciclica îl numește *„mărgăritar strălucitor al preotului catolic”*, și între virtuți stă în locul întâiu *„împreună cu evlavia dela care trebuie să primească tărie și splendoare”*.

Prin urmare celibatul în sine socotit este un aranjament ce se face și se desfășoară între Dumnezeu și omul care îmbrățișează acest stat; și toată înrăurirea lui asupra altor ființe și persoane este un lucru secundar, iar exploatarea acestei situații poate să fie cel puțin greșită și nedreaptă.

Statul celibatar nu este pentru a scăpa de greul familiei, ba unii preoți de mir celibi au sarcini de ale rudelor mai grele decât o familie. Nu e nici pentru o muncă fără salariu, sau pentru că acesta ar fi redus. Așa poate fi cumpănită și socotită burlăcia, stat civil, fără chemare. Nu e nici pentru planul eventualelor

manevrări în personal făcute de mai mari, de unde ar urma să beneficieze în rândul întâiu alți neturburați. Nu e nici pentru a servi drept refugiu falșilor pe calea sentimentală, sau celor pătați cu scăderi trupești și intelectuale și necotați la bursa sentimentală ori într'alt loc; căci nici Dumnezeu nu poate primi grădinari cari să-i facă cununi din flori ofilite, lăpădate, sau să-și planteze grădina cu uscături. Cine vrea să se facă părtaș de jertfa lui Cain chiar și numai cu îndemnul? Mai departe, celibatul nu este stat de revanșă, de răsbunare, de bravură. Nu este statul bolnavilor, nici al săracilor nici cel al leneșilor. Pentru celibat, pentru un stat, nu se ia hotărîrea într'un moment, decât cu risc și cu cea mai mare probabilitate de greș.

Pe lângă aceea toate considerațiunile, sau eventualele consecințe de comoditate, sau unele mai bune, greșit s'ar lua drept motive suficiente. În felul acesta ar însemna să confunzi rodul cu pomul, sau cu frunzele, să nu-ți dai seamă că poamele nu vin din aer, unde se văd atârănând, ci sunt produsul crengilor ce se razimă în trunchiu și în rădăcini, care la rândul lor iarăși sunt adânc înfipte în pământ.

Nu pentru aceste trebuie să îmbrățișeze cineva celibatul, sau să îndemne pe alții la îmbrățișarea lui, ci pentru ceea ce este în sine, pentru statul, în care omul, întreg de altcum, virtuos, cu facultățile înzestrate cu harul dumnezeesc, slujește lui Dumnezeu în intern și extern apropiindu-se de El tot mai mult.

Așa-l prezintă enciclica. Și în felul acesta omul este nobilitat. Este statul omului ce tratează, se apropie de Dumnezeu. *„O anumită legătură între aceasta virtute și slujba preoțească se observă și numai cu lumina rațiunii, dat fiind, „că spirit este Dumnezeu” (Io. 4, 24), se cuvine ca cel ce se dedică slujbei Lui într'un mod oarecare să se despoarte de trup”*. Concepția asta de spiritualizare se găsește și în legislația romană și în cea mozaică din Vechiul Testament. *„Dar preoției creștine, atât de superioară față de cea veche, i-se cuvine o curățenie cu mult mai înaltă”*. De aceea legea celibatului datează dela începutul veacului IV, dela sinodul din Elvira, ceea ce presupune o praxă deja existentă, și care nu era altceva decât o exigență morală ieșită din propovăduirea evangheliei încă pe timpul apostolilor.

De altfel mediul în care a pretrecut Mântuitorul, *„fiul fecioarei”*, *„trebuia să facă aproape în mod necesar ca preoții Noului Testament să simtă vraja cerească a acestei virtuți și să caute să fie în numărul celor ce le-a fost dat să cuprindă acest cuvânt”*; ca la sfârșitul secolului IV. sinodul II din Cartagina să poată spune *„și noi păzim ceea ce Apostolii au propovăduit și cei din vechime au păzit”*. De unde în Biserica latină legea este universală, iar

în cea orientală „este cinstit” și în anumite cazuri este „o cerință necesară și obligatoare”.

Sfinții părinți, atât cei din Orient cât și cei din Apus dau mărturie bogată.

Este deci un stat superior cinstit și prețuit de toți în adevărata lui valoare. Sfântul Părinte Pius XI încă proslăvește în Domnul acest adevăr: ca „una dintre măririle cele mai curate ale preoției catolice și care corespunde mai bine dorințelor Preasfintei Inimi a lui Isus și planurilor ce le are cu sufletele preoțești”.

Celibatul este și rămâne de ordin superior. Nu poate fi tratat, îmbrățișat ori comercializat pentru in-

terese străine și de alt ordin. Nobleța lui nu poate fi dovedită cu argumente de oportunitate, secundare; ar însemna să-l înjosești. După cum spune Sf. Toma (P. I. Q. 32, l. c.), cele înalte nu pot fi dovedite decât cu argumente potrivite, altcum le facem de răs. Lucrurile înalte și nobile, nu trebuiesc pătate cu praful mărunchişurilor de jos, ci trebuiesc privite așa cum sunt, lăsate la înălțimea lor. Supranaturalul și partea descoperită din ele trebuie privite la lumina care ni-le luminează în toată puterea lor, și în profunzimea tainei lor.

G. S.

La Dumineca ortodoxiei

Cineva povestea cum, în 1890, spunând la două ungueroaice că este ortodox, i-au zis că și ele sunt ortodoxe și l-au rugat să le conducă într-o biserică ortodoxă. Ducându-le la Domnița Bălașa din București, au căscat ochii mirate, că se văd într-o biserică creștină. Cum, l-au întrebat, ortodocșii în București sunt creștini? La noi în Budapesta, ortodocșii sunt ovrei.

Se știe că sub domnia principilor calvini din Transilvania, vlădicii români erau supuși »episcopului ortodox« din acel principat, adică superintendentului calvin, căci pe vremea aceea ortodocșii erau în Ardeal calvinii. Până azi, ortodocșii la Geneva au rămas tot calvinii. Și acum un cotidian din București (Universul), după ce Patriarhul primise ca pe un coreligionar pe un prelat abisinian, arată că biserica Etiopiei, nu e decât o bisericuță eretică, ce depinde de Patriarhia copților din Cairo.

Mi-aduc aminte cum răposatul episcop al Râmnicului, Sofronie Vulpescu, cetind o scrisoare a Prințului Carol Anton de Hohenzolern, în care se vorbea foarte aspru, de antisemitismul ortodocșilor, m'a întrebat ce o fi avut tatăl lui Carol I, în contra ortodocșilor, și s'a minunat când am spus, că e vorba de protestanții din Berlin, pentru că în Prusia ortodoxie înseamnă lutheranism!

Spun astea, ca să înțeleagă oricine, că ortodoxie, adică dreaptă credință, nu înseamnă nimic, pentru că fiecare om de bună credință e încredințat, pe drept sau pe nedrept, dar e încredințat, că e ortodox, adică drept credincios.

Dar atunci ce rost are Dumineca ortodoxiei se întreabă cetitorul? Iată-l: Se știe că pe scaunul împărătesc al Constantinopolului, au stat de mai multe ori și timp mai îndelungat, eretici. Acești eretici s'au slujit de autoritatea Statului, spre a impune credința lor poporului, dând sprijin confesiunii de care se țineau, întemeind biserici și ridicând în scaunele arhieresti, coreligionari de ai lor. Spre cinstea Răsăritului, nici odată ei nu au isbutit să distrugă credința cea ade-

vărată, catolică. Dar pentru că și ei își ziceau catolici, ceilalți cari rămăseră în legătură cu Roma, își ziceau ortodocși; pe când cei rătăciți își ziceau catolici de Staf, dominanți, împărătești. În Africa aceștia își ziceau melkiți (dela arabescul melek=împărat). Mai ales și-au zis ortodocși, cei în legătură cu Roma, drept credincioșii din vremea eresului ikonoclast. Când Impărăteasa Irina și Patriarhul Tarasie, au adunat un sinod, de au distrus eresul acela și au pus în fruntea Bisericii Bizantine prelați ortodocși, spre a prăsni faptul acesta, s'a decretat ca prima Duminecă a Paresimilor să se numească Dumineca Ortodoxiei și în ziua aceea să se serbeze biruința celor ce, păstrând legăturile cu Roma, au distrus pe ikonoclasti.

Cei ce serbează deci Dumineca aceea, serbează Roma și Papalitatea, tocmai așa cum în 1888, Mihai Kogălnicianu, spunea în Camera Deputaților celor ce voiau să dea în judecată pe Ion Brătianu că la 10 Mai când se duc în frac și decorații la Mitropolie, ei preaslăvesc și se închină faptelor lui Ion Brătianu.

Prin urmare în ziua asta fiind prasnica Papalității, Dumineca Ortodoxiei trebuie mai ales prăsnuită de răsăritenii ce stau în legături irenice cu Roma.

M. T. C.

— Dela Soc. Prea Sf. Inimi. În sala arhiplină a Școlii normale române unite, Societatea Prea Sf. Inimi, în ziua 19 Ianuarie, Duminecă, a ținut o conferință binereușită însoțită cu impresionante proiecțiuni luminoase, despre adevărurile cuprinse în crezul catolic.

Bunii noștri credincioși, cari cu atâta dragoste au venit să se adape la izvoarele credinței noastre catolice, au rămas pe deplin satisfăcuți și edificați. Conferința s'a încheiat prin însuflețitoarea cântare »Noi vrem pe Domnul«. Cu această ocazie 11 persoane au cerut primirea lor în Societatea Prea Sf. Inimi.

† Cardinalul Aloisie Sincero

În noaptea zilei de 7 Februarie a. c. s'a stins senin, în Cetatea Veșnică, Cardinalul Aloisie Sincero, Episcop Suburbicar de Palestrina și Secretar al S. Congregații pentru Biserica Orientală.

Ilustrul purpurat s'a născut lângă Vercelli în 26 Martie 1870. Din fragedă tinereță, o tainică voce îi șoptește mereu la urechea sufletului său îngeresc, că Domnul va fi partea lui. Tânărul Aloisie intră în Seminarul diecezan unde își perfecționează și desăvârșește sf. chemare la statul preoției. Inteligența-i scripitoare, voința-i tare și neșovăelnică îi deschid drumul spre Roma, unde avea să dea mai târziu atâtea dovezi despre calitățile sale alese. Aci la Roma își ia doctoratul în Teologie, la celebra Universitate Gregoriană, după ce cu un an înainte îl luase pe cel în Filosofie la Academia Pontificală a sf. Toma.

În anul 1892 e hirotonit preot, se reîntoarce în eparhie și e numit *in cura animarum*. Regretat de toți cei ce l-au avut păstor și părinte, trebuie să se reîntoarcă la Roma unde e numit vice-rector al Seminarului Lombard. Tânărul și harnicul cercetător de canoane, în acest interval își ia doctoratul și în Dreptul canonic pentru ca mai târziu să-l ia și pe cel civil la Universitatea de Stat din Napoli. Imprejurările anului 1896 îl reclamă din nou în dieceza sa. De astă dată îl vedem numit canonic teolog și profesor de Teologie Dogmatică iar mai apoi de Drept canonic. Între timp e autor de numeroase și voluminoase publicații juridice, vrednicii cari îl fac să fie numit asesor la „*Rota Romana*“, apoi Secretar al Comisiei Pontificale pentru interpretarea Codului de Drept canonic și consultor la diferite Congregații. În

1920 e numit asesor al S. Congregații Consistoriale, în care calitate a luat parte ca Secretar la Conclavul din 1922, din care a ieșit ales actualului Pontifice.

Munca-i de albină pe terenul migălos al canoanelor și multele-i vrednicii au făcut ca în consistorul din 23 Martie 1923, Sf. Părinte Papa Pius XI să-l treacă în rândul purpuraților cu titlul cardinal diacon. Numit Archiepiscop titular de Petra, în 11 Ianuarie 1929 e consacrat — ca toți Cardinalii — din partea aceluiaș Sf. Părinte în Capela Sixtină. În anul iubilare al Răscumpărării (1933) e așezat în fruntea diecezei de Palestrina, una din cele șase dieceze suburbicarii ale Romei, trecând în rândul Cardinalilor Episcopi.

Din anul 1926 conduce cu un devotament rar, în calitate de secretar, S. Congregație Orientală. După moartea savantului cardinal Petru Gasparri (1934), preia președinția Comisiei de codificare a Dreptului pentru Biserica Orientală, în care calitate lucră ca nimeni altul până la desnodământul fatal.

Noblețea sufletului său mare a făcut să fie respectat în pături cât mai largi. Munca extraordinară și desinteresată, pusă cu trup cu suflet în slujba Bisericii sale sfinte, i-au făcut o reputație mondială. Biserica Romană pierde prin moartea sa o înaltă forță morală și una dintre cele mai proeminente figuri ecleziastice.

Cei ce au avut norocul să muncească sub direcția celui dispărut ne mărturisesc sincer că adormitul în Domnul »ne-a fost prieten și că ne-a vrut numai binele«.

Fie aceste rânduri un pios act de adâncă recunoștință față de cel mutat în corturile neîmbătrânitoare ale dreptilor. Odihnească în pace!

Ce trebuie înțeles bine

În »Piatra de Hotar« dela 15 Ianuarie, găsim un foarte interesant articol, intitulat: »Dela Români ce se pierd«. E vorba de Români din Clisura Dunărei. Autorul, povestește cum Primarul din Liubcova, Județul Caraș, după ce se jură că deși cu nume sârbesc, e român din moși strămoși, sfârșește să-i declare cu lacrimi în ochi că, deși român, e nevoit a se declara sârb, căci, altfel preotul numai intră cu căldărușa la el în casă, îi refuză eventualele botezuri și cununii, ba chiar și înmormântarea și cuminecătura. Asta în Liubcova, care a fost întreagă românească, dar fiind ierarhie sârbească, s'au sârbizat și li s'a slăbit conștiința lor de Români. Și tot așa, spune Narcis, este în Moldova-Veche, la Măcești, Rădmii, Pojejena de sus, Belobreasca, Divici, Baziaș, Socol, Câmpia, Zladița și Lescovița. Că aceasta sârbizare se datorește

ortodoxiei-neunite, o afirmă autorul, arătând că Români din Socol cari au trecut la bapțiști nu s'au mai desnaționalizat ba chiar cei sârbizați s'au reromânizat, și mărturisește că a preferat, să-i vadă bapțiști, decât sârbizându-se. Tot acolo, spune că în Biserica-Albă, înainte de a fi alipită de Jugoslavia, Români formau majoritatea orașului și acum, după cincisprezece ani, recensământul oficial arată: două treimi sârbi și restul țigani. Autorul afirmă, că aceasta desnaționalizare a Românilor se face sub continua teroare a refuzului sfintelor Taine și a slujbelor bisericesti, sfârșind prin a spune, că „*religios fiind, Românul preferă să fie considerat sârb în România Mare, decât să fie excomunicat din biserică ortodoxă a satului.*“

Autorul acestui articol, pe care-l recomandăm călduros »Universului« și D-lui Stelian Popescu, scrie că

e crescut în tradiția »păstrătoare de lege«, dar „a simțit însă slăbindu-se respectul de preoții cari se folosesc de orânduiri divine spre a atinge țeluri mârșave“. El se gândește ce ar fi de făcut spre a se pune capăt acestei primejdii naționale. *Dacă va studia bine lucrul, se va convinge tocmai ca și mine că nu e decât un singur lucru de făcut: Unificarea bisericilor noastre naționale, păstrându-se cu sfințenie tot ritul*

și tradițiunile bizantine, așa cum au fost înainte de 1054. Altfel ce a văzut în Clisura Dunărei, va continua și va desnaționaliza pe toți Românii, câți trăesc în Bulgaria, Ungaria, pe Valea Timocului, Macedonia, în Grecia și în Albania poate chiar în Banatul Românesc. Acesta va fi rezultatul unei politici bizericești diametral opuse Românismlui și pe care o fac unii.

M. T. C.

PAGINA AGRU-LUI

Apostolatul mirean în cadre de acțiune

Paginile istoriei și a frământărilor popoarelor creștine, dacă sunt scrise obiectiv, citite cuviincios și nu răstălmăcite, sunt monumentale dovezi despre un vast apostolat laic: Ordurile religioase, militare și cavale-rești, asociațiile de arte și meserii, *Muntele de pietate*, asociațiile și institutele de binefacere toate, precum și institutele bizericești de cultură, până la școalele confesionale din zilele noastre, toate sunt cadre organizate la îndemâna Bisericii în opera de creștinare și civilizare a omenirii.

Toate aceste pentru vremurile lor erau mijloace suficiente și bine potrivite. Cu vremea însă nevoile s'au înmulțit, răul a sporit. După revoluțiile caracteristice veacurilor din urmă, cadrele bine organizate, atitudinile unitare, s'au dovedit tot mai necesare, cu atât mai vârtos că tulburările revoluționare n'au adus în urma lor numai ștergerea costumelor naționale și provinciale, ci și vârtejul darimării întregului așezământ social clădit înainte pe bazele și la lumina creștinismului, și tot odată desființarea cadrelor pomenite mai sus.

Cadrele noi, pentruca să fie mai tari, mai numeroase, mai pătrunzătoare în toate breslele și toate păturile sociale, trebuiau organizate și clădite pe ceva ce să fie mai conum tuturor și tot atunci mai intim, mai inerent sufletului fiecăruia. În felul acesta creștinii apusului catolic iau toți o singură atitudine, comună tuturor, corespunzătoare intereselor superioare ale vieții.

Având în vedere adevărurile veșnice și morala ce asigură și, în urma descoperirii, garantează rostul vieții de pe pământ, inițiativa comună și străduința universală este, și trebuie să fie, ca toată rânduiala societății civile sau de Stat, — care nu are alt rost decât ușurarea urmării vieții de apoi, — să fie întocmită în așa fel, ca nu numai să nu împiedece acest curs, dar să-l favorizeze chiar; și în consecință legătura între instituția Mântuitoare și mamă tuturor, și între singuraticii supuși și fii să fie vie și permanentă, dela inimă la inimă, dela braț la braț.

În felul acesta chestiunile de apostolat laic se învrednicesc de o altă atenție, formează obiectul preo-

cupărilor celor mari și de toate zilele în Biserica catolică, cu literatură bogată și înfățișare științifică în toată regula.

Noțiunea și semnificația de azi.

Neîntrecutul dascăl în chestiunile de apostolat laic, Luigi Civardi, a cărui *Manuale di Azione Cattolica* ieșit în limba italiană în mai multe ediții, și tradus aproape la toate popoarele europene¹⁾, și peste ocean, definește acțiunea apostolatului laic catolic, sau acțiunea catolică în felul următor: *Activitate organizată și multformă dezvoltată de mirenii catolici pe terenul vieții sociale, în directă atârnare de ierarhia bizericească, cu scopul de a creștina societatea*²⁾.

Același lucru îl spune în esență definiția dată de Papa Pius XI, cu deosebirea că nu se referă numai decât și la organizațiile subalterne, ci privește natura și zice că este: *Participarea mirenilor la apostolatul ierarhic*.

Se cuvine ca noi să *reținem și să preferim* aceasta definiție în fața celei date de autorul cu atâta trecere, care este P. Civardi, și aceasta o facem nu numai de dragul variațiunii, care încă poate să aducă puțină lumină nouă, ci și pentrucă este mai potrivită, fiind mai scurtă și comună graiului de toate zilele, și mai ales că este dată de un izvor mai autentic: enciclica »Ubi arcano« și este dată »cu gând și premeditare, nu fără de o inspirație divină«³⁾.

Aci avem de fapt toate elementele constitutive a unui apostolat laic, adică desfășurat de mireni.

Participarea în puterea cuvântului ne dă ideia de *parte* și de *întreg*, care aci este *apostolatul ierarhic*, și ne arată că cu acesta trebuie să aibă ceva comun: și că în măsura în care se împărtășește și se apropie mai mult de natura intimă și de scopurile apostolatului, în aceeași măsură se bucură de prerogativele lui.

În rândul al doilea depinde de întreg, adică că apostolat depinde în întregime de ierarhie. De unde este

¹⁾ Mai în urmă a fost tradus la Londra în englezește de cunoscutul psiholog religios-social C. C. Martindale S. I.

²⁾ L. Civardi, *Manuale di Azione Cattolica*, p. 20.

³⁾ Mons. G. Pizzardo, *Deux conférences sur l'Action Catholique*, Rome, 1934, p. 6.

eschis să ai vre-o mișcare cu pretenția de apostolat mirean, cu pretenție de acțiune catolică, sau zi-i »agru«, și tot atunci să fie de sine stătătoare, să fie independentă, să nu fie atașată la ierarhia bisericească.

Aceasta tocmai pentru că elementul al doilea îl constituie *laicul, mireanul*, mirenii trebuie să se alăture, să conlucre la opera minunată de mântuire a sufletelor.

De fapt, între învățăceii cari au urmat pe Mântuitorul, numai cea ce aleasă a apostolilor a primit porunca de a împlini toate cele necesare pentru mântuirea tuturor; și ierarhia nu este altceva decât con-

tinuarea prin succesiune a acestei cete; de unde și deosebirea de drept divin între clerul sfințit și dedicat slujbei mântuitoare și între laici (*laos=popor*). Clerul, ierarhia, a primit puterea prin apostoli dela Isus. Poporul n'a primit nici o putere specială; precum nici clerul nu-o are numai pentru sine ci și pentru laici.

Tocmai de aceea înșirându-se laicii în agru, în apostolat, nu s'ar putea spune că desfășoară o muncă în favorul clerului și *in locum* preoților, căci tot în favorul lor sufletesc se întoarce; cu cât mai bine progresează, cu atât mai mult beneficiază.

O. S.

Monografia parohiei Peceiu, din județul Sălaj.

(Urmare din No. 2—1936).

VI.

Din Hotoan plecă la 1873 și ocupă parohia Șereideu, pe care o conduce până la 16 Martie 1881, când e introdus ca administrator parohial local în Peceiu.

El a avut ca soție pe Iuliana Mărcușiu și patru copii: Vasiliu, Luiza, Iulia și Ioan. Acesta din urmă trăește și azi și e învățător (în Mirsid). Despre fiul său Vasiliu nu știm nimic. Despre Luiza se știe, că s'a cununat la 26 Mai 1890 cu notarul din Drag (jud. Cluj), Iosif Miron, și a fost nașa de botez a autorului acestei monografii, iar Iulia s'a cununat la 9 Ianuarie 1893 cu Aurel Petruca, fost preot în Crasna, Aghireș (lângă Zălau) și Băița unde moare la 1 August 1927, după ce e ridicat, în ultimul timp, la rangul de protopop onorar.

La 12 Ianuarie 1898, pe preotul Georgiu din Peceiu îl ajunge, însă, o mare nenorocire. Vrednica sa tovarășe Iuliana născ. Mărcușiu, moare și e înmormântată de un sobor de preoți, în frunte cu vicarul Sălajului, Alimpiu Barboloviciu.

După aceasta pierdere ireparabilă, preotul Costea mai rămâne în Peceiu până la 7 April 1911, când — în vârstă de 80 ani — se retrage la pensie și pleacă din Peceiu la fca sa Luiza din Drag.

Preotul Costea a comandat sigilul al doilea al parohiei, tot de metal, ca și cel dintâiu, având conținutul următor: »Oficiul parohiei gr. cat. Peceiu«, și care s'a folosit de către purtătorul oficiului parohial din Peceiu, până la 5 Iulie 1935, când s'a comandat un alt sigil al parohiei, din cauciuc, dela firma »Vulcan« — Oradea, cu inscripția: »Oficiul parohial român unit Peceiu«, (având în mijlocul inscripției o cruce), și a costat Lei: 105.

La anul 1900, parohia gr. cat. Peceiu avea 660 suflete, afară de cari mai locuiau în comună 40 de evrei și 8 unguri reformați. La anul 1908 numărul sufletelor gr. cat. se ridică la 731, locuind în 130 case,

pentru ca la 1914 să fie 800 de suflete gr. cat., 9 unguri reformați și 6 evrei.

E de mirare, că Șematismul de Gherla din 1930 fixează numărul sufletelor gr. cat. din Peceiu la abia 567. Conscrierea sufletelor din parohie, care s'a făcut între 21 Februarie 1934 și 10 Martie 1934, stabilește numărul sufletelor gr. cat. la suma de 834 și de atunci e mereu în creștere. La sfârșitul anului 1935 numărul sufletelor gr. cat. din Peceiu s'a cifrat la 860.

După pensionarea preotului Costea, parohia Peceiu e administrată de M. On. Domn Ilie Călăuz, pe atunci preot în Crasna, iar de prezent protopop al tractului Cehul-Silvaniei, din Dieceza Maramureșului, — până la 27 Mai 1912, când a fost introdus ca administrator parohial local Dr. Valentin Dragoșiu, născut la 1884 și hirotonit la 1909.

În acest timp, deorece vechile case parohiale erau extrem de slabe și nesănătoase, pentru a fi locuibile, preotul și-a închiriat pe timp de doi ani o casă particulară din comună, pe lângă o arendă anuală de 400 cor.; cari bani, însă, neputându-se încasa dela popor, s'au cerut dela Ordinariat.

Dar la 21 Mai 1914, preotul Dr. Valentin Dragoșiu plecă la Giumulciș și de acolo la Satu-Mare, unde a și murit în anul 1925, iar în locul său a fost numit ca administrator al parohiei Peceiu în 14 Iunie al aceluiaș an, On. Domn Vasile Moody, fost cooperator în Cehalul-român.

Preotul Vasile Moody s'a născut la 26 Ian. 1888 în Eriu—Meceniș, jud. Sălaj. În anul 1908 a terminat 8 clase liceale în Beiuș, iar 1912 a terminat cursurile teologice la Seminarul din Gherla, când a și fost hirotonit ca preot, ocupând dela 1 Dec. 1912 funcțiunea de cooperator parohial în Cehalul-român, pe lângă Moody George, parohul Cehalului.

(Va urma).

Preot Valeriu Gregoriu Sima.

Activitate religioasă — caritativă la Beiuș.

În anul acesta — școlar — (până la această dată), activitatea pe teren religios și caritativ, desfășurată sub egida organizațiilor parohiale: „A. G. R. U.” și Reuniunea „Sf. MARIA”, se schițează în următoarele:

I. *Ziua misionară.* Duminică, 26 Oct. 1935, *ziua misionară*, pentru toată lumea catolică, Părintele T. Mateiu a ținut în Biserica parohială, în cadrele Sfintei liturghii o convingătoare cuvântare, în care a arătat importanța operei de evanghelizare și încreștinare a aceluia ce stau încă — din punctul acesta de vedere — »în întunec și în umbra morții«, apoi nevoile misionarilor ce îndeplinesc această minunată operă și datorită noastră de a-i ajuta cu rugăciuni și cu banul nostru. S'a adunat încă în aceea zi »pe tas«, frumoasa sumă de Lei 3264, ce s'a trimis la centrul eparhial și de acolo la destinație.

II. *Faptele mîlei creștinești.* Cu ocazia sărbătorilor Crăciunului, Comitetul »Agrului« și al Reuniunii »Sf. Maria«, în înțelegere cu Curatorul bisericesc, au colectat dela credincioșii noștri suma de Lei 5240, și mai multe alimente și vestimente, pe care le-au împărțit (împreună cu banii), săracilor.

Afară de aceasta, o echipă, compusă din membrii Reuniunii Sf. Maria și Ordinul »Terțiarilor« franciscani, vizitează mereu, — pela căminurile lor — pe cei nevoiași, ducându-le mângâiere, încurajare și câte un mic ajutor material.

III. *Conferințe.* În cadrele »Agrului« de sub președinția D-lui Dr. Ioan Bozac și Reuniunea »Sf. Maria« de sub conducerea Părintelui Protopop Dr. Valeriu Hetco, s'au ținut în acest interval următoarele conferințe: 1. *Ce am văzut la Roma*, note și impresii de călătorie, de Ing. E. Drăgan (cu proiecțiuni). 2. *Minunile dela Lourdes* (cu proiecțiuni): Ing. V. Boeriu. 3. *Urmările Concubinajului* de Dr. G. Fitero, (urmată de proiecțiuni: »O familie model«). 4. *Creștinii în Catacombe* (tot cu proiecțiuni) de Părintele T. Mateiu. 5. *Creștinii primelor veacuri* (cu proiecțiuni), Părintele I. Teiușeanu. 6. *Persecuțiile împotriva Bisericii, în veacul I și II* (cu proiecțiuni): Părintele T. Mateiu. 7. *Creștinarea Românilor* (urmată de proiecțiuni: Viața lui Isus): Părintele I. Teiușeanu.

Marți, în 11 Februarie 1936, tot în ciclul acesta de conferințe, Părintele Teiușan a vorbit despre *„Deștinarea Bisericii răsăritene”*.

Toate acestea conferințe au fost foarte instructive pentru numerosul public ce-a asistat. S'a dovedit, mai ales că: »proiecțiunile« icoanele, ce reprezintă diferite scene din subiectul tratat, sunt un excelent mijloc, nu numai de atracție, dar și de instruire. Cât de bine ar fi să avem un »depozit« cu diferite »serii« din acest fel de »proiecțiuni« pentru a le putea împrumuta, în schimbul unei taxe de locație!

IV. *Octava de rugăciuni „pentru Unirea tuturor”*.

Duminică, 19 Ianuarie, în Biserica parohială, la Sf. liturghie Părintele T. Mateiu a arătat, într'o documentată cuvântare, că: *Biserica lui Christos este una* — și numai una poate fi, și totuși, cei ce-și zic creștini, nu sunt una, deși una ar trebui să fie. Indeamnă credincioșii să ia parte din toată inima la »Octavă«, pentru ca *„toți să fie una”*. În Duminică următoare, același predicator a arătat într'o altă expunere: *„Semnul vizibil, centrul și temeliea unității”*.

Beiuș, 5 Februarie 1936

Cronicar.

CRONICI

— **Ordinul al III-lea franciscan** și-a ținut adunarea lunară tot în ziua de 12 Ianuarie, la Școala Normală rom. unită, cu un program religios și administrativ. După cetirea unui capitol din »Manualul terțiarilor«, Păr. Dr. Dominic Nicolăeș vorbește despre Sf. Familie din Nazaret. Tot în această ședință s'a hotărît ținerea unei serbări culturale. Dumnezeu să le binecuvinteze activitatea.

— **Universalitatea Papatului.** *Reichspost-ul* din Viena scriind despre sărbătoarea Papei observă că universalitatea Papatului e dovedită prin faptul că din opt Congrese Euharistice internaționale ținute sub Pontificatul lui Pius al XI-lea, trei s'au desfășurat în Europa iar cinci în celelalte părți ale lumii. **Misiunile** au înflorit sub acest pontificat, crescând numărul catolicilor dela 12 la 17 milioane și jumătate.

— **A. G. R. U. în cartierul Veneția.** În după masa zilei de 12 Ianuarie, »Agru«-l Catedralei a ținut în cartierul cel mai sărac și cel mai îndepărtat, în Veneția, o șezătoare într'adevăr bine reușită. Sală de cursuri a Școlii primare Nr. 5 din acest cartier s'a dovedit neîncăpătoare de a primi mulțimea credincioșilor veneți de prin coloniile vecine. Ședința o deschide D-l Iosif Fersigan exprimându-și bucuria pentru deosebitul interes al credincioșilor față de această șezătoare, după care Păr. I. Gârleanu conferențiază despre Vieja lui Isus, ilustrându-și conferința cu proiecțiuni colorate. Scenele minunate din vieja Mântuitorului, precum și cuvintele Părintelui conferențiar lasă o neștearsă impresie în inimile ascultătorilor. După câteva poezii recitate de câțiva școlari, și după ce se cântă »Noi vrem pe Domnul« d-l președinte Dr. Savu Marta, prin cuvinte de mulțumită și de laudă pentru credincioși, încheie ședința promițându-le că nu peste mult se va ține o altă șezătoare. Lumea se reîntoarce la ale sale, cântând »Cuvine-se cu adevărat«.

BIBLIOGRAFIE

— **Calea Crucii.** Apropierea postului Sf. Paști ne reîmprospătează în memorie mai mult ca oricând drumul străbătut de Mântuitorul nostru Isus Cristos cu crucea pe umeri, drum atât de mult venerat și cinstit de bunii creștini. Tradiția ne spune, că pilda de cinstită față de aceasta cale ne-a dat-o însăși Preacurata Fecioara Maria, care a mers adeseori pe această cale, oprindu-se la anumite locuri, meditănd Patimile Fiului său. După exemplul Preacuratei, creștinii cucernici totdeauna au încercat să-L urmeze pe Isus Cristos pe această cale cel puțin cu gândul, meditănd suferințele Lui și înălțând rugăciuni evlavioase izvorite din suflet.

În această evlavie a lor creștinii sunt mult ușurați prin diferite broșurele. Două de aceste au apărut de curând și la noi, și le recomandăm călduros Ven. Cler, precum și credincioșilor.

Una, *„Calea Crucii”*, în editura Ordinului al III-lea franciscan gr. cat., cuprinzând: istoricul, decretul papale condițiunile pentru obținerea indulgențelor, împreună cu iconițele și rugăciunile prescrise. Prețul 10 Lei. Se poate comanda la Societatea „Sf. Ioan Gură de Aur” Oradea, Parcul Ștefan cel Mare Nr. 8.

A doua, *„Calea Sf. Crucii”* apărută în editura Librăria „Serafica” din Săbăoani jud. Roman, de Păr. Iosif Tălmăcoș, cuprinde: Istoricul devoțiunii, indulgențele, condițiunile pentru dobândirea indulgențelor, cele 14 iconițe împreună cu iconițele prescrise, diferite rugăciuni și cântări în onoarea celor cinci răni ale Mântuitorului și în cinstea Malcii Duroeroase. Prețul 4 Lei.